

ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ МЕТАФОРИ

Гарасим Т. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Зубрик К. С.

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Представники прагматичного підходу постійно піддають критиці твердження про подвійне значення метафори – буквальне і метафоричне. Лінгвіст Д. Девідсон відзначає, що існує різниця між тим, що означають слова, і тим, чого можна досягнути шляхом їх використання (думки, бачення ситуації). Наприклад, повідомлення про пожежу може викликати паніку, страх, але не можна говорити про ці реакції як про частину значення слова «пожежа». Таким чином метафори часто допомагають нам помітити ті особливості речей і предметів через аналогію і схожість, на які раніше ми не звертали уваги [16, 189-190]. Але представники прагматичного підходу не відносять дані аналогії до складових значення метафори, на відміну від представників семантичного підходу.

Д. Девідсон розглядає метафору у світлі теорії значення і теорії істинності (правдивості) та відзначає, що «жодна теорія метафоричного значення або метафоричної істини змозі пояснити, як функціонує метафора». Учений стверджує, що значення метафори залежить від прямого значення слів, які формують метафору. Більш того, він переконаний, що твердження про додаткове значення метафори (крім її прямого значення), є помилковим. Тому більшість метафор є неправдивими виразами. А неправда і метафорою відрізняються у способі вживання виразу, пов'язаного з намірами і цілями мовця [16, с. 189-190].

Д. Девідсон заперечує наявність у метафорі особливого когнітивного змісту, залежного від її метафоричного значення. Він стверджує, що метафора не повідомляє нічого нового, крім свого буквального значення, вона не є способом передачі ідей і її не можна віднести до одного з видів

комунікації. На його думку, ефект від дії метафори залежить тільки від контексту, в якому опиняється метафора [16, с. 187]. Мовознавець погоджується, що метафору не можна перефразувати, оскільки вона не дає додатково значення до буквального значення слова. Таким чином, ми просто прагнемо передати це ж саме іншими словами. Але метафора не повідомляє нічого, крім свого прямого значення. Втім, цим не заперечується той факт, що метафора містить в собі «родзинку» і її своєрідність може бути виявлена за допомогою інших слів [16, с. 190].

Згідно з другою концепцією, метафора є взаємодією вербальної опозиції чи двох семантичних значень – метафорично вжитого виразу і дослівного контексту. Дж. Серль робить спробу відокремити два поняття: значення слова, яке висловив оратор (SUM) і значення слова у реченні (LSM). При цьому лінгвіст зауважує, що метафоричне значення – це те значення, яке має на увазі оратор, «той, хто говорить» [48, с. 308]. Слово набуває метафоричного значення, коли ми використовуємо речення «S є P», при цьому маємо на увазі, що «S є R». Проблема метафори визначається тим, щоб охарактеризувати співвідношення між трьома компонентами «S», «P» і «R» [17, с. 193].

Основа прагматичного підходу до вивчення метафори – це формулювання принципів, які співвідносять пряме і метафоричне (переносне) значення виразу чи речення. Дж. Серль виділяє такі властивості буквальної предикації: 1) збіг буквального значення і значення виразу (SUM = LSM); 2) буквальний вислів базується на основі подібності. Для метафоричної предикації характерний розрив між SUM і LSM.

Згідно з твердженнями Дж. Серля, проблема метафоричної інтерпретації полягає не лише у визначенні правдивості виразу або виявленні семантичної аномалії, але й у включенні в процес розуміння всього контексту вживання вислову. Науковець у цьому значенні механізм функціонування метафори зіставляє з принципами функціонування іронії, гіперболи у процесі комунікації [48, с. 309].

У цьому контексті важливим є припущення А. Річардса, який розглядав метафору як «всюдисущий принцип мови», тобто «коли ми використовуємо метафору, у нас присутні дві думки про дві різні речі, причому вони взаємодіють між собою всередині одного-єдиного слова чи виразу, значення якого і є результатом цієї взаємодії» [95, с. 12].

Отже, метафора як мовний засіб і як засіб категоризації об'єктів навколишнього світу виражає не тільки внутрішній зміст слів, але найголовніше сприяє поглибленню та інтерпретації уявлень та знань людини про світ та самої себе.

Література:

1. Дэвидсон Д. Что означают метафоры. *Теория метафоры*. М., 1990. С. 173-193.

2. Єфімов Л.П. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Вінниця : Нова книга, 2004. 240 с.
3. Серль Дж. Метафора. *Теорія метафори*. М., 1990. С. 307-341.
4. Richards I.A. Interpretation in Teaching. London, 1958. 64 p.

ENGLISH ANECDOTES: SOME LINGUISTIC PECULIARITIES AND THE EXAMPLE OF LINGUISTIC ANECDOTE ANALYSIS

Hlavatska Yu. L.

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Hotel and Restaurant
and Tourist Business and Foreign Languages*

Kherson State Agrarian and Economic University,

Kherson, Ukraine

Modern anecdotes are a multifaceted phenomenon, which is the subject of literary criticism (aesthetic), culturological, semiotic, sociological, psychological, historical and political analysis.

V. Karasik claimed that an anecdote is a joke, a short funny story, no doubt, it deserves special linguistic study [3, p. 39]. As any linguistic phenomenon an anecdote has its specific peculiarities.

Under stereotyping of the structural and content pattern of anecdotes one implies the presence of common plots and emergence of similar plot schemes in different situations. It should be stated that an anecdote is not re-created, but reproduced, transmitted from one narrator to another (reproducibility). Anecdotes can be told in many variants (variability). An anecdote itself lacks the author, but in this case one should say about the creative activity of linguistic community which is changing as well as the life itself [5, c. 73].

One of the major topics to be investigated in this field is the difference between an anecdote and related genres. Thus, M. Kagan believes that the content itself serves as a characteristic feature underlying the differentiation of such genres as a fairy tale, a fable and an anecdote [2]. In traditional folklore, for example, the main subjects of the image are everyday life of the people, in fairy tales – mythological fantasies about an ideal life; the world of anecdotes encompasses three characteristic genre spheres of the intelligentsia: political, ethical and erotic [2]. In other words, according to the subject matter such types of anecdotes as obscene, political, everyday anecdotes, and children's ones are distinguished [1]. G. Slyshkin proposes a classification of anecdotes on the basis of identifying the basic concepts of the laughing picture of the world,